

Comision Financiero
Formacion 2001-2005

Oranjestad, 24 di oktober 2001

1	DE FORMATIEOPDRACHT EN INSTELLING VAN DE COMMISSIE.....	1
2	NAAM, DOEL EN WERKWIJZE VAN DE COMMISSIE.....	1
3	DE TOESTAND VAN 'S LANDSFINANCIËN VOLGENS HET IMF EN DE CBA	2
3.1	BEVINDINGEN VAN HET IMF	2
3.2	BEVINDINGEN VAN DE CBA	4
4	DE TOESTAND VAN 'S LANDS ECONOMIE	5
5	DE TOESTAND VAN 'S LANDSFINANCIËN	6
5.1	LIQUIDITEITSTEKORT PER 30 SEPTEMBER 2001	6
5.2	ONTWIKKELING VAN HET LIQUIDITEITSTEKORT IN OKTOBER-DECEMBER 2001	7
5.3	BEGROTING 2001 EN 2002	8
5.4	TOTALE BRUTO SCHULDPOSITIE LAND PER 30 SEPTEMBER 2001.....	10
5.5	AFLOSSINGSVERPLICHTINGEN 2002 - 2007.....	12
6	AANBEVELINGEN VOOR DE PERIODE TOT EN MET 31 DECEMBER 2001	12
6.1	OPLOSSINGEN VOOR HET OP ZEER KORTE TERMIJN OPLOSSEN VAN DE ACUTE LIQUIDITEITSBEHOEFTE	12
6.1.1	<i>Setar</i>	13
6.1.2	<i>Utilities Aruba NV</i>	13
6.1.3	<i>Obligatielening</i>	14
6.1.4	<i>Aanbevelingen met betrekking tot de inkomsten</i>	14
6.1.5	<i>Samenvattend</i>	14
6.2	ONTWIKKELINGSSAMENWERKING.....	14
7	AANBEVELINGEN MET BETREKKING TOT HET JAAR 2002 EN VERDER.....	15
7.1	ALGEMEEN.....	15
7.2	DE BELASTINGQUOTE EN HET NIVEAU VAN DE UITGAVEN	15
7.3	HERVORMING VAN DE BELASTINGWETGEVING, DE BELASTINGADMINISTRATIE EN HET BELASTINGBELEID	16
7.4	OVERHEIDSINVESTERINGEN	18
7.5	DE AANBEVELINGEN IN HET LICHT VAN DE TOESTAND VAN 'S LANDS ECONOMIE.....	18
7.6	UITGAVEN VERLAGENDE MAATREGELEN.....	19
7.6.1	<i>Kerntakenanalyse</i>	19
7.6.2	<i>Nieuwe pensioenregeling</i>	19
7.6.3	<i>AZV</i>	19
7.6.4	<i>Personeelsuitgaven</i>	19
7.6.5	<i>Uitgaven goederen en diensten</i>	20
7.6.6	<i>Verzelfstandiging</i>	20
7.7	SCHULDSANERING	20
7.8	TRANSPARANTIE.....	20

1 DE FORMATIEOPDRACHT EN INSTELLING VAN DE COMMISSIE

Per brief van 3 oktober 2001 heeft de Gouverneur aan de heer Fredis J. Refunjol verzocht de opdracht tot formatie van een kabinet voor de regeerperiode 2001-2005, op basis van een evenwichtig regeerprogramma, dat steunt op een zo breed mogelijke basis in de Staten van Aruba, te aanvaarden. Een afschrift van die brief is hierbij, als bijlage 1, opgenomen. De opdracht hield onder meer in, dat de nieuwe regering in het bijzonder als prioriteit dient te stellen:

“Sanering van de zorgelijke toestand van 's Landsfinanciën door middel van het doorvoeren van structurele aanpassingen, gericht op het duurzaam elimineren van het financieringstekort op de begroting. Sanering van de overheidsfinanciën vereist een strikte budgettaire discipline die zal moeten leiden tot een gezond evenwicht op de begroting binnen de komende regeerperiode uiteraard met inachtneming van de recente aanbevelingen van zowel het Internationale Monetaire Fonds als die van de Centrale Bank van Aruba”.

Binnen het kader hiervan heeft de formateur de in bijlage 2 genoemde personen verzocht zitting te nemen in een commissie, om hem ter zake van advies te dienen.

2 NAAM, DOEL EN WERKWIJZE VAN DE COMMISSIE

De commissie is genaamd “Comision Financiero Formacion 2001-2005” (hierna: de Commissie).

De Commissie heeft zich, na overleg hierover met de formateur als doel gesteld:

- a. bepaling van het liquiditeitstekort per 30 september 2001;
- b. prognosticeren van het liquiditeitstekort per 31 december 2001 middels het opstellen van een liquiditeitsprognose voor de laatste 3 maanden van het jaar 2001;
- c. een globale inschatting van de in- en uitgaande middelenstroom van het Land gedurende de jaren 2002 t/m 2005;
- d. het op basis van uit meergenoemde punten verkregen uitkomsten en in het licht van het snelle tempo waarin de economie dreigt af te glijden, formuleren van aanbevelingen tot onmiddellijke stabilisatie van 's Landsfinanciën, waardoor ruimte wordt geschapen voor het op zeer korte, korte en middellange termijn introduceren van structurele aanpassingen gericht op het duurzaam elimineren van het financieringstekort.

De Commissie heeft op de eerste plaats getracht zich een beeld te vormen van de toestand van 's Landsfinanciën. Uitgangspunt waren de begrotingen voor het dienstjaar 2001, de ontwerp-begrotingen voor het dienstjaar 2002 en het IMF “Staff Report for the 2001 Article IV Consultation Discussions” van 1 augustus 2001, hierna: de “2001 Staff Report”. Na bestudering van deze documenten zijn bij de leden vragen gerezen. De Commissie heeft met diverse overheidsdiensten, -bedrijven en instellingen contact opgenomen en van hen aanvullende informatie ontvangen.

In verband met de korte tijd waarin dit advies moest worden uitgebracht, heeft de Commissie zich geconcentreerd op de bepaling van het liquiditeitstekort per 30 september 2001, de ontwikkeling hiervan tot en met 31 december 2001, de realisatie van de begroting over de verstreken maanden van het lopend jaar en de verwachte realisatie tot eind 2001 alsmede de begrotingen over het jaar 2002. Aan de hand van de verwachte realisatie van 2001 en nadere informatie van diverse diensten en instellingen heeft de Commissie de begrotingen 2001 en 2002 bijgesteld. Gelet op de uitkomsten van de bijstellingen op de begrotingen 2001 en 2002 heeft de Commissie het niet zinvol geacht thans een inschatting te maken van de in- en uitgaande middenstroom over de jaren 2003 tot en met 2005.

De Commissie heeft zich ook een beeld trachten te vormen van de verwachte economische ontwikkelingen hier te lande in het licht van de gebeurtenissen die zich sedert 11 september 2001 in de Verenigde Staten en elders hebben afgespeeld.

De Commissie heeft in het licht van haar bevindingen aanbevelingen geformuleerd waarbij de aanbevelingen van het Internationale Monetaire Fonds ("IMF") en de Centrale Bank van Aruba ("CBA"), zoals neergelegd in de 2001 Staff Report, de brief van de CBA aan de minister van Financiën betreffende "De zorgelijke toestand van 's Landsfinanciën" van 17 augustus 2001, hierna: de "CBA brief van 17/08/01" en het "Financieel-Economisch Beleidsadvies 2001-2005" van 28 september 2001 van de CBA, hierna: het "Beleidsadvies", zijn meegenomen.

De Commissie wil langs deze weg eenieder bedanken die haar bijgestaan heeft bij het totstandkomen van dit rapport.

3 DE TOESTAND VAN 'S LANDSFINANCIËN VOLGENS HET IMF EN DE CBA

3.1 Bevindingen van het IMF

Pogingen van de Regering om in de periode 1998-1999 door begrotingsdiscipline de lopende uitgaven onder controle te brengen, faalden waardoor de openbare financiën een negatieve ontwikkeling doormaakten met regelmatig terugkerende liquiditeitstekorten en het oplopen van betalingsachterstanden. Het oplopend tekort, door het IMF berekend op 0.0% in 1998, 0.3% in 1999, 0.8% in 2000, wordt voor het jaar 2001 geschat op 2.5% van het BBP of te wel ca. Afl. 94 mln. Zowel de kosten van salarissen van het overheidspersoneel als uitgaven voor de aankoop van goederen en diensten namen substantieel toe in 1999 en 2000. Overheidsinvesteringen bleven echter achter (sinds 1998 minder dan 1% van het BBP):

- (i) doordat daarop, ten gunste van consumptieve uitgaven, werd bezuinigd, en;
- (ii) door de vertraging in het operationeel worden van de Fondo di Desaroyo Arubano ("FDA").

Door eenmalige fiscale acties (SAB, SAL, Dividend Special) is verzuimd aandacht te besteden aan de daling van de belastingontvangsten als percentage van het BBP (de zogenaamde belastingquote) welke een weerspiegeling vormt van de complexiteit van de fiscale wetgeving, het weinig robuuste karakter van het fiscale stelsel en problemen bij de uitvoering van de fiscale wetten¹.

De begrotingen 2001 laten een kleine surplus zien maar, in het licht van de ontwikkelingen dusver, is dit onrealistisch. Waarschijnlijk zal het tekort verder oplopen tot 2.5% van het BBP. Hiervoor worden de volgende redenen aangegeven:

- a. de kosten van de Algemene Ziekteverzekering (AZV) waarvan geschat wordt dat deze de begrotingsuitgaven met ca. 1.1% van het BBP zullen doen toenemen;
- b. de toename van overheidspersoneel en overheidspersoneelskosten in 2000 welke het totaal van die kosten boven 10% van het BBP zal houden;
- c. het verder wegglijden van de belastingquote als gevolg van het uitwerken van de eenmalige fiscale acties².

Alhoewel de Regering de verzwakking van de begroting over de jaren 2000 en 2001 erkende, meende zij, dat deze binnen beheersbare grenzen gehouden kon worden. Zij betoogde dat de netto kasbehoefte lager zou zijn dan het tekort op kasbasis, berekend door het IMF, omdat sommige kasuitgaven doorgeschoven konden worden naar 2002, de actuariële studie van het APFA in lagere overdrachten kon resulteren, sommige overheidsactiva (waaronder de deelneming in het Radisson Hotel) konden worden verkocht terwijl de begroting voorzag in het op bescheiden schaal aangaan van leningen in het buitenland³.

Het IMF was evenwel van mening, dat, alhoewel het mogelijk was op deze wijze het tekort te financieren, dit geen wijziging in de toestand van 's Landsfinanciën in zijn geheel zou brengen. Al deze alternatieve financieringswijzen van het totaal tekort zouden evenmin een wijziging brengen in het publieke beslag op de nationale besparingen noch de druk op beschikbare financiering voor de private sector verlichten. Door lagere overdrachten aan het APFA of door overdrachten van andere publieke instellingen, voor zover deze niet tot bezuinigingen op de begroting zouden leiden, zou de netto financiële positie van de overheid verminderen hetwelk uiteindelijk een indirect beroep op de bancaire sector zou betekenen – een door de Regering niet gewenst gevolg. De Regering was het eens met het IMF over het belang geen betalingsachterstanden op te lopen ter financiering van het tekort. Een eventuele toename van uitstaande betalingsverplichtingen zou de vraag naar noodkrediet, door met liquiditeitstekorten kampende leveranciers van de overheid, doen toenemen, hetgeen een factor is geweest bij de recente expansie van de kredietverlening en zou kunnen leiden tot verslechtering van de kwaliteit van de leningsportefeuilles van de banken⁴.

¹ Zie: 2001 Staff Report, blz. 6, punt 9.

² Zie: 2001 Staff Report, blz. 7, punt 10.

³ Zie: 2001 Staff Report, blz. 10, punt 18.

⁴ Zie: 2001 Staff Report, blz. 10, punt 19.

Het IMF drong aan op het aannemen van maatregelen gericht op het tegengaan van het afglijden van de begrotingen in 2001 en moedigde de Regering aan om middellange termijn plannen weer leven in te blazen om onevenwichtigheden op de begroting te elimineren. De op fiscale consolidatie gerichte strategie zou moeten leiden tot het bereiken van het "balanced budget" doel van de Regering binnen twee jaar en, daarna, tot het opbouwen van overschotten die de financiële stabiliteit funderen⁵.

In tabel 5 van de 2001 Staff Report, werden de begrotingsontwikkeling alsmede de IMF projecties daarvan over de periode 1996 t/m 2004 gepresenteerd. Uit de projecties over de periode 2001 t/m 2004 berekende het IMF de volgende begrotingsresultaten:

Tabel 1: Prognoses IMF

	2001	2002	2003	2004
Overschot/tekort (-) (x Afl. mln)	-93.9	-34.4	-1.0	38.2
idem in % van het BBP	-2.5	-0.9	0.0	0.9

Op basis van recente informatie blijkt overigens dat de op zich al zorgwekkende prognose van het IMF voor het jaar 2001 ruim zal worden overschreden. Deze sombere uitkomst is mede veroorzaakt doordat de geschatte overheidsinkomsten niet zijn gerealiseerd. Voorts dient te worden opgemerkt dat de veronderstellingen van het IMF ten aanzien van de AZV problematiek in het jaar 2002 te optimistisch waren ingeschat.

3.2 Bevindingen van de CBA

De CBA onderschrijft in groten lijnen deze analyse van het IMF doch merkt, naar aanleiding van het weer oplopen van de betalingsachterstanden aan het APFA nadat, op 5 maart 2001 de achterstanden waren geëlimineerd op grond van een bereikte consensus tussen het APFA en de overheid ten aanzien van de berekening van de vermogenspositie van het fonds⁶, op:

"Het voornoemde is mede het gevolg van de omstandigheid dat de overheidsfinanciën in de loop van dit jaar verder zijn verzwakt. Volgens het IMF moet er bij ongewijzigd beleid rekening mee worden gehouden dat het financieringstekort zal oplopen van vrijwel nihil in 1998 tot naar schatting bijna Afl. 94 mln of 2,5 procent van het BBP in 2001 [...] Bij het goedkeuren van de betreffende begroting is nog uitgegaan van een (naar thans blijkt onrealistisch) overschot van Afl. 34 mln of 0,9 procent van het bbp. Factoren die tot deze verzwakking bijdragen zijn in het bijzonder de tegenvallende kosten van de gezondheidszorg en het oplopen van de salarisuitgaven. Deze laatste zijn volgens berekeningen van het IMF in 1999 en 2000 (op transactiebasis) met respectievelijk 7 procent en 11 procent gestegen, terwijl (als gevolg van reeds gedane loontoezeggingen

⁵ Zie: 2001 Staff Report, blz. 10, punt 20.

⁶ CBA brief van 17 augustus 2001, blz. 2 en verder.

en personeelsuitbreiding) in 2001 rekening dient te worden gehouden met een stijging van nog eens 5, 5 procent. Als uitvloeisel hiervan legt de loonsom voor ruim 62 procent beslag op de ontvangen belastingen, hetgeen naar internationale maatstaven excessief is, te meer omdat Aruba niet de last van een defensie- en diplomatiek apparaat hoeft te dragen.

Recentelijk door de Directie Financiën beschikbaar gesteld voorlopige cijfers over het eerste halfjaar 2001 indiceren echter dat er alleen al voor het genoemde tijdvak sprake is van een financieringstekort van circa Afl. 86 mln⁷ [...] De berekening impliceert dat het geenszins denkbeeldig is dat de op zich al zorgwekkende prognose van het IMF ruim zal worden overschreden. Deze sombere uitkomst is veroorzaakt doordat de overheidsinkomsten ten opzichte van de overeenkomstige periode van 2000 een teruggang laten zien van in totaal bijna 8 procent, vooral vanwege het feit dat vooralsnog geen middelen in het kader van de ontwikkelingssamenwerking met Nederland zijn ontvangen. Mede doordat het eenmalige effect van de eertijds geëntameerde akties ter incassering van achterstallige belastingvorderingen is uitgewerkt, zijn de belastingontvangsten met bijna 2 procent geslonken. Hierbij is overigens nog geen rekening gehouden met de aanzienlijke achterstanden bij de restitutie van belastinggelden. Daarenboven zijn de lopende uitgaven met circa 10 procent toegenomen (exclusief de werkgeverspremies ten laste van de overheid, welke in 2001 slecht mondjesmaat zijn afgedragen)".

Het beeld welke dit citaat opwerpt, wordt, zoals hierna zal blijken, bevestigd door de bevindingen van de Commissie.

4 DE TOESTAND VAN 'S LANDS ECONOMIE

Aruba heeft een kleine open economie welke in hoge mate afhankelijk is van het toerisme, welke ontvangsten genereert op de lopende rekening gelijk aan 43 % van het BBP, en welke de belangrijkste sector is waarop buitenlandse investeringen zich richten. Na een investeringsgolf in de toeristische sector en de olieraffinaderij welke aan de basis stond van een gemiddelde groei van 10% in de periode van 1986 tot medio 90'er jaren, daalde de groei van het BBP naar een meer duurzame groeipercentage van iets onder de 4%. De groei versnelde in 1999 en begin 2000 als gevolg van gestegen toeristische vraag waaraan bijdroeg een toename in "airlift" capaciteit en cruise toerisme, buitenlandse investeringen in de luchthaven, de olieraffinaderij, hotels en infrastructuur, en binnenlandse vraag. Vervolgens is de groei weer vertraagd als gevolg van een vermindering in investeringen doordat diverse grote projecten klaar kwamen en de evolutie van de vraag naar toeristische diensten⁸.

⁷ Dit bedrag is inmiddels herzien tot Afl. 74 mln in het financieel economisch beleidsadvies 2001-2005 van de CBA d.d. september 28 2001, pagina 12.

⁸ 2001 Staff Report, blz. 5, punten 4 t/m 6. Volgens de CBA groeide het reële per capita BBP van US\$ 7.100 (1986) tot US\$ 12.500 (2000): Beleidsadvies, blz. 3.

De CBA voegt, naar aanleiding van de gebeurtenissen op 11 september jl. in de Verenigde Staten, hieraan toe⁹:

“Als uitvloeisel hiervan zijn de ontvangsten uit hoofde van het toerisme in september eensklaps gedaald en zullen deze naar verwachting ook gedurende het komende halfjaar fors onder hun normale niveau liggen. Hierdoor zal de reeds dalende tendens in de toename van het reële bruto binnenlands product voor het eerst in 15 jaar omslaan in een krimp”.

en voorts¹⁰:

“Er bestaat nog grote onzekerheid over de verdere nasleep van bedoelde gebeurtenissen en het kwantitatieve effect daarvan op onze economie. Op basis van fragmentarische informatie en globale vooronderstellingen wordt thans aangenomen dat gedurende het vierde kwartaal en het eerste kwartaal van 2002 tezamen de ontvangsten uit toerisme met ruwweg een kwart zullen kunnen dalen ten opzichte van de voorafgaande vergelijkbare periode. Als uitvloeisel hiervan zou het reële bbp in genoemde jaren volgens zeer ruwe prognoses met in totaal ruim 10 procent kunnen verminderen”.

Volgens recente schattingen van de Crisis Intervention Taskforce (Taskforce) zal bij ongewijzigd beleid het reële BBP een teruggang vertonen¹¹. De Taskforce verwacht, dat door het voeren van een intensieve promotie campagne de negatieve trend kan omslaan in een positieve groei van het reële BBP.

5 DE TOESTAND VAN 'S LANDSFINANCIËN

5.1 Liquiditeitstekort per 30 september 2001

Ultimo september 2001 bedroeg het totaal aan vrij besteedbare liquide middelen Afl. 11,08 mln. Na aftrek van de uitstaande kortlopende verplichtingen per 30 september 2001 (*'unmet financial requirements'*) bedroeg het liquiditeitstekort Afl. 63,81 mln.

Bij de bepaling van de uitstaande kortlopende verplichtingen is geen rekening gehouden met:

- Kortlopende verplichtingen waarvoor het Land reeds met de desbetreffende crediteur een betalingsregeling heeft getroffen. Dit betreft onder andere verplichtingen ten aanzien van het APFA ten bedrage van ruim Afl. 40 mln waarvan conform een uitspraak van de rechter slechts Afl. 10 mln in de periode oktober tot en met december 2001 moet worden betaald. Het restant ad Afl. 30 mln is derhalve onder langlopende schulden verantwoord;

⁹ Beleidsadvies, blz. 1.

¹⁰ Beleidsadvies, blz. 4.

¹¹ Concept possible economic effects of sudden decline in Tourism Arrivals, Crisis Intervention Taskforce.

- Kortlopende verplichtingen die korter dan 90 dagen open staan;
- De schulden aan de AZV. De betalingen aan de AZV in de periode oktober–december 2001 worden wel als zodanig verantwoord in de liquiditeitsprognose;
- De schuld van het Land aan de Aruba Bank met betrekking tot het Bushiri Hotel. Reden hiervoor is, dat verondersteld wordt, dat de opbrengsten van de verkoop van het Bushiri Hotel voldoende zullen zijn om de schuld aan Aruba Bank te delgen;
- De verplichtingen met betrekking tot het Toerisme. Verondersteld is dat deze kosten betaald zullen worden uit de earmarked accounts ten behoeve van de ATA.

5.2 Ontwikkeling van het liquiditeitstekort in oktober-december 2001

Uitgangspunt bij de opstelling van de liquiditeitsprognose over oktober tot en met december 2001 is dat “liquiditeit” wordt gedefinieerd in enge zin hetgeen betekent dat er geen rekening wordt gehouden met enige bankrekeningen van het Land waaronder de ‘earmarked accounts’¹². De reden hiervoor is, dat deze earmarked accounts niet ter vrije beschikking staan van het Land. Daarnaast zijn de saldi van de bankrekeningen ten name van de Ontvanger der Belastingen met betrekking tot de premieontvangsten AOV/AWW en AZV niet meegenomen.

Bij het opstellen van de liquiditeitsprognose voor de maanden oktober, november en december is uitgegaan van de volgende uitgangspunten:

- de projecties van de Directie Belastingen van de belastingontvangsten;
- Setar zal het restant van de begrote dividenduitkering 2001 ad Afl. 20 mln in december 2001 aan het Land afdragen. Opgemerkt wordt dat er van uitgegaan is, dat de door het Land aan de Setar verschuldigde bedragen met betrekking tot telefoonrekeningen etc. tot een bedrag van Afl. 8,1 mln met deze dividenduitkering zal worden verrekend;
- De vervallende kasgeldleningen en schatkistpromessen volschreven zullen worden;
- Het Land zal alsnog de aan de AZV verschuldigde werkgeversbijdrage ad Afl. 13 mln betalen alsmede de door de AZV geprognosticeerde liquiditeitstekort ad Afl. 5,6 mln;
- Het Land zal het begrote bedrag ad Afl. 9 mln voor het Hotelgarantiefonds niet storten;
- Op grond van de bestaande afspraken tussen Aruba en Nederland met betrekking tot de FDA zal het Land in december 2001 het nog in FDA te storten bedrag ad Afl. 4 mln voldoen.

¹² De ‘earmarked accounts’ zijn: hotelgarantiefonds-rekening, het ATA fonds, de Loterij rekening, Fondo Desaroyo Aruba.

Tabel 2: Prognose liquiditeitstekort ultimo september t/m december 2001¹³

ultimo maand	(x Afl. mln)
september	63,81
oktober	59,50
november	75,75
december	102,52

Uit de liquiditeitsprognose blijkt dat bij ongewijzigd beleid het liquiditeitstekort van het Land ultimo 2001 zal oplopen tot Afl. 102,52 mln.

Gezien de omvang van het liquiditeitstekort dient dit tekort naar de mening van de Commissie op zeer korte termijn te worden opgelost omdat dit tekort niet meer gedragen kan worden door het laten oplopen van de handelscrediteuren en de schulden aan overheidsinstellingen en dergelijke. Dit betalingsgedrag van de overheid roept nu al ongewenste macro-economische, monetaire en prudentiële effecten op.

In hoofdstuk 6.1 worden door de Commissie enige aanbevelingen aangedragen ter oplossing van dit probleem.

5.3 Begroting 2001 en 2002

Tabel 3: Exploitatierkening 2001 en 2002¹⁴

	<i>Begroting 2001</i>	<i>Begroting 2001 aangepast</i>	<i>Ontwerp begroting 2002</i>	<i>Begroting 2002 aangepast</i>
1. Totale kosten	801,0	883,9	815,5	931,0
2. Personeelskosten	286,9	315,9	298,4	322,0
3. Goederen en diensten	131,6	155,1	134,6	142,9
4. Interest	40,7	40,8	42,8	48,0
5. Subsidies	132,7	136,1	143,3	155,5
6. Overdracht	56,2	56,1	64,8	76,9
7. Afschrijving	22,3	22,3	22,6	22,6
8. Bijdragen & verrekeningen	130,6	157,6	109,0	163,1
Totale middelen	805,9	725,7	829,9	742,4
Exploitatiesaldo	4,9	-158,2	14,4	-188,6

¹³ Zie bijlage 3.

¹⁴ Zie bijlage 4.

Tabel 4: Effect op financieringstekort 2001 en 2002¹⁵

	<i>Begroting 2001</i>	<i>Begroting 2001 aangepast</i>	<i>Ontwerp begroting 2002</i>	<i>Begroting 2002 aangepast</i>
Exploitatiesaldo	4,9	-158,2	14,4	-188,6
Kapitaalrekeningsaldo ¹⁶	-85,4	-105,6	-96,6	-121,3
Begrotingssaldo	-80,5	-263,8	-82,2	-309,9
Minus aflossingen	82,0	96,0	87,9	103,6
Financieringstekort (toename schuld bij ongewijzigd beleid)	1,5	-167,8	5,7	-206,3

Begroting 2001

Volgens de door de Staten vastgestelde begroting 2001 is een exploitatieoverschot geraamd van Afl. 4,9 mln. Uit van de Directie Financiën ontvangen en door de Commissie verzamelde informatie is gebleken, dat een aantal begrotingsposten aanzienlijk zijn overschreden c.q. zullen worden overschreden en dat de werkelijke middelen aanzienlijk achterblijven in vergelijking met de begrote middelen. Hieruit blijkt dat uitgaande van de gerealiseerde cijfers tot nu toe en de verwachtingen tot het einde van het jaar 2001 per saldo het negatieve exploitatiesaldo zal toenemen tot Afl. 158,2 mln.

Volgens de aangepaste begroting is het negatieve kapitaalrekeningsaldo (exclusief financieringsmiddelen uit hoofde van leningen) gestegen naar Afl. 105,6 mln. Per saldo bedraagt het begrotingssaldo (bruto beroep) negatief Afl. 263,8 mln (vastgestelde begroting Afl. 80,5 mln.).

Het financieringstekort van Afl. 167,8 mln is grotendeels gefinancierd middels het op laten lopen van schulden aan APFA, handelscrediteuren, AZV, etc., en door het aantrekken van leningen uit het buitenland.

Begroting 2002

Volgens de ontwerp-begroting 2002 is een exploitatieoverschot geraamd van Afl. 14,4 mln. Uit de door de Commissie verzamelde informatie blijkt dat dit overschot zal omslaan in een tekort van Afl. 188,6 mln. Voorts blijkt uit de aangepaste begroting dat het negatieve kapitaalrekeningsaldo (exclusief financieringsmiddelen uit hoofde van leningen) stijgt naar Afl. 121,3 mln. Per saldo bedraagt het begrotingssaldo (bruto beroep) negatief Afl. 309,9 mln (ontwerp begroting Afl. 82,2 mln.).

In het licht van de verschillen tussen de cijfers van de ingediende ontwerp-begrotingen 2002 en door de Commissie geproduceerde cijfers over 2002 is intrekking van bedoelde ontwerp-begrotingen naar de mening van de Commissie onontkoombaar. De noodzaak hiertoe wordt mede ingegeven door het besluit een achtste ministerie in te stellen waarbij een herverdeling van de portefeuilles plaats zal vinden. Dit laatste brengt met zich mee, dat indiening van nieuwe ontwerp landsverordeningen tot vaststelling van de begrotingen voor het

¹⁵ Zie bijlage 5.

¹⁶ Exclusief financieringsmiddelen voortvloeiend uit aan te gane leningen.

dienstjaar 2002 gepaard zal dienen te gaan met een ontwerp tot wijziging van de Landsverordening instelling ministeries. Het verdient aanbeveling de (nieuwe) Staten zo spoedig mogelijk schriftelijk mededeling van dit voornemen te doen.

Een van de punten waaraan onmiddellijk aandacht moet worden besteed, is het op korte termijn (mogelijk binnen 3 weken) opstellen van nieuwe ontwerpbegrotingen 2002. Het streven moet erop gericht zijn om deze ontwerpen voor het einde van het jaar 2001 bij de Staten in te dienen waarbij rekening dient te worden gehouden met de wettelijk voorgeschreven procedures (o.a. voorleggen aan de Raad van Advies).

Mochten de landsverordeningen tot vaststelling van de begrotingen voor het dienstjaar 2002, vanwege de toch wel korte tijdsspanne, per 1 januari 2002 niet zijn vastgesteld, dan strekken de begrotingen voor het dienstjaar 2001, ingevolge artikel 11 van de Comptabiliteitsverordening 1989, tot grondslag van het beheer voor de eerste vier maanden van het jaar 2002.

5.4 **Totale bruto schuldpositie Land per 30 september 2001**

Ultimo september 2001 bedroegen de bruto schulden van het Land (exclusief de garantieverplichtingen en andere latente verplichtingen) circa Afl. 1.037,4 mln (circa 30% van het BBP).

Tabel 5: Bruto schuldpositie Land ultimo september 2001 (x Afl. mln)¹⁷

1. Binnenlandse schuld	643,5
a. verhandelbare schulden	160,0
- Kort (schatkistpromessen/kascertificaten)	48,0
- Lang (obligatieleningen)	112,0
b. niet-verhandelbare schulden (kort)	137,9
- Crediteuren	97,8
- APFA	10,0
- AZV	18,2
- Aruba Bank lening (Bushiri)	11,9
c. niet-verhandelbare schulden (lang)	345,6
- Onderhandse leningen	60,1
- APFA	159,3
- SVB (boedelscheiding)	28,3
- SVB (vermogenstekorten e.d.)	72,9
- AIB (Air Aruba)	3,5
- Lening AAA	3,8
- Lening Setar	15,0
- Overig	2,7
2. Buitenlandse schuld	393,9
- Nederland	184,1
- EIB	13,4
- Commercieel	181,8
- Overige	14,6
3. Totaal (1 + 2)	1.037,4

Blijkens bovenstaande tabel bestaat de verhandelbare schuld grotendeels uit obligaties. Daarnaast worden treasury bills en sedert 1999 ook kasgeldcertificaten uitgegeven. Ultimo september 2001 bedroeg de kortlopende niet verhandelbare schuld Afl. 137,9 mln, terwijl de langlopende niet verhandelbare schuld Afl. 345,6 mln bedroeg. Het merendeel van de niet-verhandelbare schulden bestaat uit openstaande schulden aan overheidsinstellingen.

De omvang van de Arubaanse schuld aan Nederland bedroeg ultimo september 2001 in totaal Afl. 184,1 mln. De schuld is opgebouwd uit staats- en begrotingsleningen, alsmede uit zogenaamde NIO-leningen, welke bestaan uit 13 leningen met een oorspronkelijke looptijd van 30 jaar, die gedurende de periode 1977 – 1990 zijn afgesloten ter financiering van diverse infrastructurele projecten in Aruba. Aruba betaalt een concessionele rente van 2,5%, terwijl de NIO een rentesubsidie ontvangt ten belope van het verschil tussen de markt- en de concessionele rente. Het verschil komt ten laste van de begroting van het

¹⁷ Zie bijlage 6.

Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties. De commerciële buitenlandse schuld bedraagt ultimo september 2001 Afl. 181,8 mln voor het merendeel bestaande uit leningen van institutionele beleggers in de V.S.

Op basis van informatie verstrekt door CBJAZ, is het navolgende overzicht van de latente verplichtingen van het Land opgesteld:

Tabel 6: Latente verplichtingen Land (x Afl. mln)

<i>Partijen</i>	<i>Bedrag</i>
Italian International Bank	88,5
Sace	52,2
CMB (race track)	5,4
Enrique Fuentes	72,0
Trias Resort	27,0
Sanchez Motorsport	PM
Rest	2,0

Bron: CBJAZ

5.5 Aflossingsverplichtingen 2002 - 2007

In tabel 7 zijn de huidige aflossingsverplichtingen over de periode 2002 tot en met 2007 weergegeven. Zoals daaruit kan worden afgelezen bereiken de aflossingsverplichtingen in het jaar 2005 een piek van Afl. 156 mln. Hiermee dient tijdig rekening te worden gehouden.

Tabel 7: Aflossingsverplichtingen 2002 – 2007¹⁸

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Binnenland	39,3	42,2	25,6	63,6	23,9	7,7
Buitenland	16,3	27,6	16,5	92,8	38,6	45,6
Totaal	55,7	69,8	42,1	156,5	62,4	53,3

In deze tabel zijn de aflossingsverplichtingen ter zake van schatkistpapier niet meegenomen. Indien daarmee wel rekening zou worden gehouden, dan zal het totaal aan aflossingsverplichtingen in 2002 Afl. 103,6 mln bedragen.

6 AANBEVELINGEN VOOR DE PERIODE TOT EN MET 31 DECEMBER 2001

6.1 Oplossingen voor het op zeer korte termijn oplossen van de acute liquiditeitsbehoefte

Om op relatief korte termijn te kunnen voldoen aan de behoefte aan additionele liquiditeiten is gekeken naar de activa van het Land. De volgende mogelijkheden kunnen praktisch worden gerealiseerd binnen een aantal maanden.

¹⁸ Zie bijlage 7.

6.1.1 Setar

Setar heeft de rechtsvorm van 'rechtspersoon sui generis en behoort tot het Land. Het telecommunicatie bedrijf heeft een zeer sterke financiële positie opgebouwd sinds haar oprichting in 1986. Met de overheid zijn in het verleden afspraken gemaakt voor de afdracht van een winstaandeel van Afl. 35 mln, aan de Algemene Dienst van het Land. Uit de ingehouden winsten heeft Setar intussen over de jaren vrijwel al haar investeringen intern gefinancierd en significante winstreserves opgebouwd. Het totaal van de ingehouden winstreserves bedraagt Afl. 274 mln. De verhouding eigen vermogen : vreemd vermogen per 30 september 2001, gebaseerd op interne tussentijdse cijfers van Setar verhoudt zich als 93:7. Setar kent een hoge mate van liquiditeit. De quick ratio is 2.2 per eind september 2001, cash en banktegoeden vrij beschikbaar circa Afl. 34,8 mln. Daarnaast is er ruim Afl. 65 mln aan overtollige geldmiddelen belegd in termijndeposito's en overige beleggingen. Al met al zijn er substantiële contante reserves in Setar aanwezig.

Geconcludeerd kan worden dat Setar thans in een sterke financiële positie verkeert en in staat is om deel te vormen van de oplossing van de acute financieringsbehoefte van het Land. Bij de invulling hiervan moet worden gewaarborgd dat de financiële positie van Setar ook goed blijft. Voorgesteld wordt derhalve het volgende:

1. Het besluit wordt genomen om Setar op korte termijn formeel te verzelfstandigen;
2. Het land formuleert een realistisch en helder telecommunicatie beleid waarin de ontwikkeling van de liberalisering van de markt wordt vastgelegd voor de komende jaren, rekening houdend met internationale ontwikkelingen op dit gebied;
3. Er wordt een businessplan voor Setar opgesteld, rekening houdend met het telecommunicatie beleid, waarin de noodzakelijke reorganisatie wordt gemodelleerd. Hierin wordt ook het financiële business model (inclusief investeringsplanning en financiering) opgenomen;
4. Deze reorganisatie wordt gedaan in de nieuwe rechtsvorm;
5. Setar keert in de aanloop naar de verzelfstandiging kapitaal (terug) uit aan het Land tot een bedrag van tussen de Afl. 40 en 60 mln, hetgeen wordt gedaan uit de beschikbare liquide middelen en liquideerbare beleggingen. Hierbij blijft Setar toch een gezonde financieringsverhouding en liquiditeit behouden. Bij het bepalen van de inbreng van Setar in de verzelfstandigde onderneming kan eventueel nog worden bezien of, en in welke mate Setar nog uitkeerbare reserves beschikbaar kan maken;
6. Setar zal in de toekomst een deel van haar financiering extern kunnen betrekken.

Met name de punten 1 t/m 3 zijn cruciaal voor Setar om vreemd vermogen te kunnen betrekken op de kapitaalmarkt.

6.1.2 Utilities Aruba NV

Een commerciële bank heeft aangeboden Utilities Aruba N.V. (de holdingmaatschappij, 100% eigendom Land Aruba, waarin de deelnemingen WEB Aruba N.V. en Elmar NV worden gehouden) een lening te verstrekken ten bedrage van Afl. 25 mln. Om dit te realiseren dient de concessie overeenkomst

met Elmar NV met nog eens 5 jaar te worden verlengd. Hiervoor is goedkeuring van de Staten vereist. Gebruik makend van een dergelijke faciliteit kan Utilities Aruba NV het Land de lening inzake overname WEB ten dele vervroegd terugbetalen. Uit een gesprek met de directie is gebleken dat een bedrag van Afl. 30 mln mogelijk is.

6.1.3 **Obligatielening**

De CBA schat in, dat op vrij korte termijn (ongeveer een maand) het uitschrijven van een nieuwe obligatielening voor een bedrag tussen de Afl. 20 tot Afl. 30 mln goed mogelijk is. Aangezien de aflossingsverplichtingen uit hoofde van bestaande leningen in de komende vijf jaar vrij aanzienlijk zijn, verdient het aanbeveling de aflossingstermijn op 10 jaar te stellen. De Commissie beveelt aan dit voorstel over te nemen.

6.1.4 **Aanbevelingen met betrekking tot de inkomsten**

De volgende maatregelen zouden kunnen worden overwogen:

- Versnelde afhandeling van enkele grote posten waarover geschillen bestaan tussen de Inspectie der Belastingen en de desbetreffende belastingplichtigen;
- Op korte termijn uitbrengen van het kohier waardoor de aanslagen grondbelasting 2001 kunnen worden uitgereikt.

Verwachte extra inkomsten: Afl. 10 mln.

6.1.5 **Samenvattend**

Voorgesteld wordt om uit de (directe en indirecte invloedssfeer) van het Land circa Afl. 105 mln liquiditeiten te oormerken voor het bestrijden van het acute liquiditeitstekort, zonder dat hiermee de staatsschuld nog verder toe neemt.

Via Setar wordt Afl. 40-60 mln bijgedragen

Via Utilities NV wordt Afl. 30 mln bijgedragen

Via een obligatielening wordt Afl. 20-30 mln opgenomen

Extra inspanning belastingdienst levert Afl. 10 mln extra op.

6.2 **Ontwikkelingssamenwerking**

In het kader van de ontwikkelingssamenwerking tussen Nederland en Aruba, is hernieuwd overleg met Nederland op zeer korte termijn geboden teneinde de in het jaar 2000 gemaakte afspraken om te buigen in die zin dat de overeengekomen geleidelijke afbouw van de ontwikkelingssteun voor overheidsprojecten (thans programmahulp) onderwerp van nieuwe onderhandelingen wordt. Hierbij is echter op de eerste plaats vereist dat de reeds in het fonds, al dan niet terecht, gestorte middelen en die welke voor het jaar 2001 zijn toegezegd dit jaar nog vrijkomen voor investeringen ter aanzwengeling van de Arubaanse economie. De juridische wijze waarop het hiervoor benodigde instrumentarium is of zal worden ingericht, ware tevens onderwerp van onderhandeling te zijn.

7 AANBEVELINGEN MET BETREKKING TOT HET JAAR 2002 EN VERDER

7.1 Algemeen

Zoals in hoofdstuk 5.3 becijferd, zal bij ongewijzigd beleid het financieringstekort voor het jaar 2002 uitkomen op circa Afl. 206 mln. Voortzetting van dit beleid zal de financieringscapaciteit behoorlijk aantasten en vergaande macro-economische en financiële repercussies met zich meebrengen. Immers de bruto schuld bedraagt per 30 september 2001 reeds ca. Afl. 1,1 miljard (30% van BBP).

Derhalve zal bij het opstellen van het regeringsprogramma voor het jaar 2001 - 2005, hiermee rekening gehouden moeten worden. Dit houdt in, dat het uitgavenniveau drastisch omlaag moet en dat zo snel mogelijk gezocht moet worden naar een juist evenwicht tussen uitgaven en inkomsten.

Gelet op de omvang van het tekort is het niet realistisch te verwachten, dat het financieringsgat in één jaar volledig kan worden gedicht. De Commissie stelt daarom voor het financieringstekort te maximaliseren op 3% (2002), op 2% (2003), op 1% (2004) en 0% (2005) van het BBP. Dit houdt in, dat voor het jaar 2002 ca. Afl. 100 mln aan bezuinigingen moeten worden gerealiseerd dan wel een combinatie van bezuinigingen en middelenverhoging.

7.2 De belastingquote en het niveau van de uitgaven

De belastingquote, dat is de belastingen als percentage van het BBP, is inmiddels gedaald tot het, ook internationaal gezien lage niveau van, ca. 17%¹⁹. De SER wijst er op, dat er, in plaats van een dalende, een stijgend percentage had mogen worden verwacht²⁰ hetgeen inderdaad in lijn zou hebben gelegen met het progressieve tarief van loon- en inkomstenbelasting²¹.

Volgens het IMF is:

“The current tax system – based on direct taxes, specific excises, and import duties – lacks buoyancy, is complex and difficult to administer, and offers multiple opportunities for tax avoidance and evasion”²².

De Belastingdienst bevestigt dat, alhoewel de belastingopbrengsten een positieve ontwikkeling te zien hebben gegeven, deze geen “afspiegeling van de groei van de economie” vormden, en noemt als factoren²³:

¹⁹ 2001 Staff Report, blz. 7 (punt 9) en blz. 12, punt 25. Voor een vergelijking: 2001 Staff Report, tabel 8 op blz. 34 alsmede OECD's Fiscal Affairs, reprint July 2000 “A World of Taxes”, blz. 2, bijgevoegd als bijlage 8.

²⁰ Discussienota Beleidsprioriteiten 2001-2005, augustus 2001, blz. 6; zie ook: noot 2 op blz. 7.

²¹ Hierbij dient ook bedacht te worden, dat de inflatiecorrectie in de inkomsten- en loonbelastingtarieven over nagenoeg de gehele periode van 1994- 2001 voor slechts 50% is teruggegeven. In Aruba is, in tegenstelling tot bijna de gehele rest van de wereld, ook in de winstbelasting sprake van progressie in het tarief.

²² Zie de vindplaatsen eerder genoemd in noot 19.

²³ Beleidsnota Belastingdienst 2001-2005, oktober 2001, “Informatie over de Belastingdienst ten behoeve van de formateur”, blz. 1.

- een groot deel van de economie is gerelateerd aan het toerisme, m.n. deze sector viel vanwege “tax holidays” evenwel – voor een belangrijk deel - buiten de belastingheffing;
- andere sectoren die door tax holidays buiten het fiscale vizier vielen: de bouw van appartementen, restaurants en kleinschalige industrie;
- geen compleet beeld van belastingplichtigen;
- door personeelstekort, verouderde wetgeving en sterk verouderde automatiseringssystemen komt het voor dat niet alle belastingplichtigen voor alle relevante belastingsoorten zijn beschreven;
- informatie technologie (IT) systemen generen onvoldoende bestuurlijke informatie;
- personeelstekort, met name van kaderpersoneel²⁴;
- gebrekkige huisvesting.

De hoogte van de overheidsuitgaven kan niet los gezien worden van de hoogte van de te ontvangen middelen i.c. vooral de belastingen²⁵. De politiek bepaalt uiteindelijk het niveau van de belastingquote omdat deze zowel de wetgeving als de uitvoering daarvan (bijvoorbeeld de beslissing over het verlenen van tax holiday maar ook de kwaliteit van de belastingadministratie) bepaalt. Indien de belastingquote en dus het niveau van de uitgaven te laag wordt bevonden, dan heeft de politiek het in handen daar wat aan te doen door bijvoorbeeld de wetgeving te moderniseren, de belastingdienst de mensen en middelen te geven zodat zij in staat is toe te zien op de juiste naleving van de belastingwetten, etc. Naar de mening van de Commissie moet het mogelijk zijn geleidelijk aan de belastingquote te verhogen, indien de Regering bereid is, ondanks de moeilijke financiële situatie op dit moment te investeren in haar belastingdienst.

7.3 **Hervorming van de belastingwetgeving, de belastingadministratie en het belastingbeleid**

Van onder meer de zijde van het IMF wordt sedert jaren geadviseerd het belastingsysteem te hervormen. Belastinghervorming zou globaal moeten inhouden: het vereenvoudigen van het belastingsysteem en de belastingadministratie (vereenvoudiging van de directe belastingen met “self assessment” en introductie van bronheffingen), het verbeteren van de voldoening aan de fiscale verplichtingen (“compliance”), het elimineren van tax holidays, en het verhogen van de afhankelijkheid van belastingen in de richting van op brede grondslag gebaseerde belastingen op consumptie waarbij de invoering van een belasting op de toegevoegde waarde (BTW of sales tax) zou moeten worden overwogen²⁶.

De Regering was geen voorstander van het introduceren van een belasting op consumptie. Zij was van mening, dat het verhogen van het gemiddelde invoerrechten tarief en verbetering van de “compliance” tot de nodige

²⁴ T.a.p. blz. 12, laatste alinea.

²⁵ Vgl. de weergave van de discussie over het absolute niveau van de loonkosten van de overheid in de 2001 Staff Report, blz. 11, punt 21.

²⁶ 2001 Staff Report, blz. 12, punt 25, en blz.19, punt 40.

meeropbrengsten zou leiden²⁷. Ook de SER uit twijfels of in de Arubaanse situatie introductie van een omzetbelasting zinvol is²⁸.

Het IMF merkte hierover op, dat, in tegenstelling tot een BTW, het verhogen van het effectieve tarief op importen de al hoge kosten voor het bedrijfsleven verder zouden doen toenemen terwijl, vanuit het standpunt van de begroting, invoerrechten op de middellange termijn geen betrouwbare bron van inkomsten vormden, zoals uit ervaring van vele ontwikkelde en in ontwikkeling zijnde landen blijkt waar de opbrengsten geleidelijk aan zijn verminderd²⁹.

De Commissie wijst hierbij nog op de binnen het kader van de WTO overeengekomen verdere verlaging van invoerrechten. Zou Aruba overwegen mee te doen aan voorgestelde uitbreiding van de NAFTA tot het Amerikaanse continent, dan zal dat een verdere afname van de betekenis van invoerrechten betekenen. Een omzetbelasting zou, doordat zij bij een veel bredere basis aangrijpt, bij lagere tarieven een hogere opbrengst kunnen genereren. Uitgaande van een nominale BBP van Afl. 3,5 miljard waarvan Afl. 2,5 miljard in de heffing zou worden betrokken, zou een omzetbelasting bij een tarief van 1% ca. Afl. 25 mln opleveren. Een tarief van 5% levert Afl. 125 mln op hetgeen meer is dan de invoerrechten thans opleveren. Een omzetbelasting is minder ingewikkeld dan een inkomsten- of winstbelasting zowel qua wetgeving als qua administratie.

Hierbij dient wel opgemerkt te worden, dat (verhoging van) indirecte belastingen kosten – inflatie – verhogend werkt. Alvorens tot introductie hiervan over te gaan zou nagegaan moeten worden wat de verwachte inflatie effecten zullen zijn. en of deze, in het licht van de stand van de economie, aanvaardbaar zijn. In een zich in neerwaartse trend bewegende economie is de mogelijkheid de kosten door te berekenen uiteraard beperkt. Voorts, doordat bij indirecte belastingen de tarieven vast zijn en minder met persoonlijke omstandigheden rekening kan worden gehouden, worden zij als regressief, dat wil zeggen dat bij lagere inkomens het relatieve aandeel daarvan groter is dan bij hogere inkomens, en anti-sociaal ervaren. Om uit sociale overwegingen ongewenste effecten te voorkomen, zouden voor de laagste inkomens gerichte subsidies kunnen worden verstrekt om de gevolgen te mitigeren (onderstand, huursubsidie, kinderbijslag, e.d.).

Introductie van een omzetbelasting zal gepaard moeten gaan met een geleidelijke verlaging van enerzijds de invoerrechten. Bepaalde invoerrechten, zoals bijvoorbeeld op auto's, zouden gehandhaafd kunnen worden dan wel vervangen door een bijzondere verbruiksbelasting (accijns). Geleidelijk aan ontstaat dan ruimte om de inkomsten-, loon- en winstbelasting te verlagen.

De Commissie is er van op de hoogte, dat vanuit bepaalde delen van het bedrijfsleven weerstand bestaat tegen de invoering van een omzetbelasting. De Commissie is evenwel van mening, dat de Regering al het mogelijke moet doen

²⁷ 2001 Staff Report, blz. 12, punt 25.

²⁸ T.a.p., blz. 7.

²⁹ 2001 Staff Report, blz. 14.

om het bedrijfsleven te overtuigen van de noodzaak, in het algemeen belang, van de introductie van een dergelijke belasting hier te lande.

Sedert 1996 zijn er discussies geweest over de invulling van het zogenaamde Nieuwe Fiscaal Raamwerk ("NFR"). Het NFR beoogt, door aanpassing van het Arubaanse fiscale stelsel aan internationaal breed aanvaardbare normen, een complementaire aanpassing van de Belastingregeling voor het Koninkrijk ("BRK") te bewerkstelligen. De zogenaamde NFR Commissie heeft voorstellen gedaan die inmiddels volgens de OECD, getoetst aan de door haar geformuleerde normen, geen "harmful tax competition" opleveren. Nederland heeft zich in beginsel gerefereerd aan het oordeel van de OECD zodat thans zowel binnen als buiten het Koninkrijk geen belemmeringen bestaan tegen de invoering van de door de NFR Commissie gedane voorstellen. Met het aannemen van die voorstellen wordt een belangrijke stap gezet voor wat betreft de diversificatie van de economie waardoor de financiële dienstverleningssector additionele middelen zal kunnen genereren. In verband hiermee beveelt de Commissie aan het NFR prioriteit te geven zodat de wetgeving per 1 januari a.s. in werking kan treden. De eerste vruchten zullen dan in het jaar 2003 kunnen worden geplukt.

7.4 **Overheidsinvesteringen**

De overheidsinvesteringen zijn veelal als sluitstuk van de (liquiditeits)begroting behandeld. De Commissie meent dat de investeringen noodgedwongen achter blijven, onder meer als gevolg van de liquiditeitskrapte en het nog steeds niet gebruik kunnen maken van de gelden afkomstig van ontwikkelings-samenwerking. De Commissie is van mening dat in het kader van de stimulering van de Arubaanse economie overheidsinvesteringen een belangrijke rol kunnen spelen. De Commissie beveelt aan om op korte termijn een nationaal investeringsplan voor de periode 2002 – 2005 op te stellen en te implementeren.

7.5 **De aanbevelingen in het licht van de toestand van 's Lands economie**

In een zich naar een afglijdende bevindende economie moet de overheid terughoudend zijn met het verhogen van belastingen en het verlagen van de uitgaven: beiden remmen immers de economie verder af. Echter, de overheidsfinanciën zijn structureel uit balans zodat maatregelen in de inkomsten- en uitgavenkant onontkoombaar zijn. Maatregelen in de inkomsten- en uitgavensfeer vergen veelal tijd voordat hun effecten zichtbaar worden. De aanbevelingen dienen met deze aspecten rekening te houden.

In het licht hiervan beveelt de Commissie dan ook aan, voor het jaar 2001 de financiële situatie onmiddellijk te stabiliseren met beperkte maatregelen in de inkomsten- en uitgavenkant. Hierdoor ontstaat ruimte om te werken aan de noodzakelijke structurele maatregelen om het begrotings- en financieringstekort te dichten.

7.6 **Uitgaven verlagende maatregelen**

7.6.1 **Kerntakenanalyse**

Gezien het grote aandeel van de personeelskosten in de totale uitgaven zal het accent bij de gewenste versoering hierop liggen. In de afgelopen jaren zijn door de Regering diverse diensten opgericht waarbij het onduidelijk is wat voor taken deze diensten moeten uitvoeren. Het betreft onder andere de Dienst Beveiliging Aruba, de Casino Inspectie Aruba, de Tourism Inspection Department, het ATES projectteam, Bureau Plan di Bario, het Fondo Desaroyo Nobo, afdeling Ziektekosten bij Directie Financien, het Parke Nacional Arikok en de Dienst Openbare Personen Vervoer. Deze diensten werden veelal gebruikt om een groot aantal personen in dienst te nemen. Aanbevolen wordt het bestaansrecht van deze diensten te evalueren. In dit kader beveelt de Commissie aan op korte termijn een kerntakenanalyse te entameren.

7.6.2 **Nieuwe pensioenregeling**

De Commissie beveelt aan een nieuwe pensioenregeling voor ambtenaren per 1 januari 2002 in te voeren. Voorgesteld wordt in deze nieuwe pensioenregeling de franchise in te bouwen, de pensioengerechtigde leeftijd te verhogen tot 60 jaar, de duurtetoeslag in het pensioen te incorporeren en dergelijke. Gezien de beperkte tijd heeft de Commissie niet onderzocht hoeveel besparingen de invoering van een nieuwe pensioenregeling zou kunnen opleveren. Het APFA dient te worden verzelfstandigd.

Vorst stelt de Commissie voor de pensioenregeling ten behoeve van de ministers en statenleden aan te passen, waarbij bijvoorbeeld het maximale pensioen in twaalf jaar (Statenleden) respectievelijk acht jaar (Ministers) dient te worden opgebouwd. Daarnaast wordt aanbevolen de pensioengerechtigde leeftijd voor de Statenleden en Ministers te verhogen naar 60 jaar. De besparingen van dit voorstel zijn gezien de tijd niet nader gekwantificeerd.

7.6.3 **AZV**

In de door de Commissie bijgestelde begroting 2002 is rekening gehouden met de verwachte exploitatietekort van AZV voor het jaar 2002, hetgeen resulteert in een verhoging van de Landsbijdrage met Afl. 54,1 mln ten opzichte van de ontwerp-begroting 2002. Volgens de Landsverordening AZV dient het Land tekorten van de AZV te financieren door het verstrekken van een renteloze lening. Naar de mening van de Commissie is het tekort van 2002 van de AZV van zulk een omvang, dat het niet meer door het Land te financieren valt. Teneinde de financiering van de gezondheidszorg veilig te stellen zal in overleg met het AZV-uitvoeringsorgaan maatregelen moeten worden genomen om de landsbijdrage in de AZV te verlagen. In dit kader dient naar de mening van de Commissie onder andere maatregelen te worden genomen om de aan de specialisten betaalde vergoedingen te verlagen.

7.6.4 **Personeelsuitgaven**

Het aantal coördinatoren en politieke arbeidscontractanten dient drastisch te worden beperkt. In dit kader dienen ook de contracten van de arbeidscontractanten van ouder dan 60 jaar te worden geëvalueerd. Tevens dient het aantal aan de desbetreffende ministers ter beschikking gestelde ambtenaren

aanzienlijk te worden verminderd. De Commissie verwacht dat hiermee een besparing kan worden gerealiseerd van circa Afl. 7 mln.

Conform de instructie van de Gouverneur van Aruba dienen alle benoemingen, getekende arbeidscontracten en dergelijke van na 20 juni 2001, te worden geannuleerd.

7.6.5 Uitgaven goederen en diensten

Op de kosten van goederen en diensten kunnen ook bezuinigingen worden gerealiseerd. Aanbevolen wordt onder andere de aankopen van goederen en diensten te temporiseren, de bestaande adviescontracten, huurcontracten gebouwen, leasecontracten auto's en dergelijke te evalueren.

7.6.6 Verzelfstandiging

Een andere mogelijkheid om het relatief omvangrijke overheidsapparaat af te slanken is via een reorganisatieproces, waarbij via verzelfstandiging en afstoten van bepaalde overheidstaken aan de particuliere sector omvangrijke besparingen op de overheidsuitgaven (vooral de personeelsuitgaven) kunnen worden gerealiseerd. Er dient te worden gestreefd naar het tot stand brengen van een klein en slagvaardig overheidsapparaat, gericht op de uitvoering van een beperkt aantal collectieve kerntaken. Er wordt voorgesteld de zogenaamde kerntakenanalyse te verrichten. Niet-kerntaken zullen moeten worden afgestoten of verzelfstandigd.

7.7 Schuldsanering

Ondanks de omstandigheden dat de overheidsschuld in procenten van het BBP naar internationale maatstaven nogal laag is (te weten bijna 40 procent), vormt het voldoen aan de schuldverplichtingen een zware last. De Commissie beveelt aan de uitstaande schuld te saneren. In het kader hiervan wordt voorgesteld:

- De gemiddelde looptijden van de schulden te verlengen ter betere spreiding van de schuldenlast in de tijd, alsmede ter vermindering van de noodzaak tot frequente herfinanciering (bijvoorbeeld thans worden kortlopende schatkistpapieren gebruikt voor het financieren van structurele uitgaven).
- Betalingsachterstanden (die niet contant kunnen worden afgerekend) om te zetten in formele leningen tegen marktconforme voorwaarden.
- Herfinanciering van de huidige concessionele leningen met Nederland om te profiteren van de huidige lagere rentestand op de kapitaalmarkt.

7.8 Transparantie

Institutionele en administratieve versterkingen zullen ook moeten worden doorgevoerd om een structurele verbetering in de informatievoorziening te kunnen bewerkstelligen, zodat er (tenminste op kwartaalbasis) een transparant en volledig beeld van de werkelijke toestand van de overheidsfinanciën wordt verkregen. Het publiek heeft recht op adequate informatie daarover, terwijl tijdig beschikbare gegevens cruciaal zijn voor een goede beleidsvoering.

Gouverneur van Aruba

Aan de heer Fredis J. Refunjol
Savaneta 329
Aruba

Kenmerk: KabGA: 1133/01
Onderwerp: Formatie-opdracht
Datum: 3 oktober 2001

Geachte heer Refunjol,

Met inachtneming van de adviezen die ik mocht ontvangen tijdens de consultatie-gesprekken die ik heb gevoerd met o.a. de leiders van de politieke partijen die als gevolg van de verkiezing van 28 september j.l. in de Staten van Aruba vertegenwoordigd zullen zijn, verzoek ik u om de volgende formatieopdracht te aanvaarden:

1. Het op korte termijn formeren van een kabinet voor de regeerperiode 2001 - 2005, op basis van een evenwichtig regeerprogramma, dat steunt op een zo breed mogelijke basis in de Staten van Aruba.
2. De nieuwe regering dient als uitgangspunt te hanteren het algemeen belang van het land Aruba en het welzijn van al haar burgers met dien verstande dat een ieder in staat zal moeten zijn om een menswaardig bestaan te kunnen leiden. Het stimuleren van respect voor de fundamentele rechten van de mens zoals die behoren te zijn in een democratische samenleving verdient in dit opzicht bijzondere aandacht.
3. In het bijzonder dient de nieuwe regering als prioriteit te stellen:
 - a. Sanering van de zorgelijke toestand van 's-Landsfinanciën door middel van het doorvoeren van structurele aanpassingen, gericht op het duurzaam elimineren van het financieringstekort op de begroting. Sanering van de overheidsfinanciën vereist een strikte budgettaire discipline die zal moeten leiden tot een gezond evenwicht op de begroting binnen de komende regeerperiode uiteraard met inachtneming van de recente aanbevelingen van zowel het Internationale Monetaire Fonds als die van de Centrale Bank van Aruba.
 - b. De crisissituatie waarin de Arubaanse toeristen-industrie zich thans bevindt, mede naar aanleiding van de recente tragische gebeurtenissen in de Verenigde Staten, vergt dat de nieuwe regering met urgentie oplossingen vindt gericht op de korte en lange termijn situatie in deze sector.
 - c. Het bestrijden van de toenemende criminaliteit met alle ter beschikking staande wettelijke middelen. Tevens moeten in de komende regeerperiode structurele oplossingen worden gevonden voor de daklozen/drugsverslaafden in onze samenleving.

-
4. De nieuwe regering zal zorgdragen voor deugdelijkheid en integriteit van bestuur; "good governance" gericht op het vergroten van de transparantie, doelmatigheid en effectiviteit van de overheid. In dit opzicht verdient milieu c.q. ruimtelijke ordening bijzondere aandacht in de komende regeerperiode.
 5. Het overheidsapparaat zal grondig moeten worden doorgelicht en afgeslankt nadat een kerntaken-analyse is uitgevoerd.
Het is aan te bevelen om niet-kerntaken in overleg met de betrokken instanties en met inachtneming van de vigerende regelgeving op verantwoorde wijze af te stoten c.q. te verzelfstandigen.
 6. De nieuwe regering dient zorg te dragen voor een duurzaam financieel verantwoord sociaal zekerheidsstelsel.

In het kader van de uitvoering van deze formatie-opdracht verzoek ik u om mij wekelijks van de voortgang van de werkzaamheden op de hoogte te houden.

Voor de goede orde zal ik de overige leiders van de overeenkomstig de verkiezing van 28 september j.l. in de Staten van Aruba vertegenwoordigde politieke partijen schriftelijk op de hoogte stellen van de inhoud van de formatie-opdracht en van het feit dat u deze heeft aanvaard.

Op hen doe ik een beroep om alle medewerking te verlenen die u ter vervulling van uw taak nodig zult hebben.

Tot slot bedank ik u gaarne voor uw bereidwilligheid om in het algemeen belang van het land Aruba deze formatie-opdracht uit te voeren.

De Gouverneur van Aruba,

Bijlage 2

M.R. Croes RA	Oud-hoofd Eilandsaccountantsdienst Aruba, gewezen partner KPMG Aruba (voorzitter)
Drs. M.M. Agunbero	Bedrijfs- en bestuurskundige, plaatsvervangend hoofd Afdeling Toezicht CBA
Drs. L.A. Croes	Staf medewerker Afdeling Economisch Beleid CBA
Drs. S.M. Erasmus-van der Linden	Bedrijfskundige Financiële Sector, Treasurer Directie Financiën Aruba
E.M. de Kort	Oud-gedeputeerde van Financiën eilandgebied Aruba, oud-minister van Financiën van het Land de Nederlandse Antillen
Drs. F.R. de Kort, RA	Oud-directeur Centrale Accountantsdienst, partner Leysner & de Cuba, accountants
Mr. A.L. Nicolaas	Oud-directeur Directie Financiën
G.A. Oduber	Wvd. directeur Directie Financiën
Mr. P.J. Tchong	Oud-Inspecteur der belastingen Aruba, oud-wvd. directeur C.B.J.A.Z. Aruba, tax partner Croes, Wever & Tchong

Bijlage 3

Liquiditeitsprognose			
	oktober 2001	november 2001	december 2001
Liquiditeitssaldo begin periode:	(63.81)	(59.50)	(75.75)
Cashinflow			
Ontvangsten:	67.50	49.80	81.70
Totaal belastingen	62.10	43.00	54.90
Overige ontvangsten	5.40	6.80	26.80
<i>Retributies, leges & rechten</i>	2.00	2.00	2.00
<i>Rechten boeten en overige</i>	1.50	1.50	1.50
<i>Rente</i>	-	-	-
<i>Niet belastingopbrengsten</i>	-	-	20.00
<i>Landsbedrijven en fondsen</i>	0.50	0.50	0.50
<i>Overige ontvangsten</i>	1.40	2.80	2.80
Aangetrokken vreemd vermogen:	17.00	23.00	8.00
Kasgeldlening + schatkistpromessen	17.00	23.00	8.00
Lokale leningen	-	-	0.00
Buitenlandse leningen	-	-	0.00
A. Totaal inkomsten	84.50	72.80	89.70
Cashoutflow			
1. Salaris en werkgeversbijdrage	33.91	44.61	39.01
Salarissen en toelagen + sal.sub +DOW	28.98	28.98	28.98
Inhaal indexering	-	-	4.10
Gelijkbedrag	-	10.70	-
Lopende overdrachten(onderst.)	1.60	1.60	2.60
APFA (bijdragen e.d.) *	3.33	3.33	3.33
2. Rente en aflossingen	22.29	26.10	26.81
Rente lokale valuta	1.50	0.94	0.81
Rente vreemde valuta	-	1.45	5.98
Aflossing schatkist. + kasgeld.	17.00	23.00	8.00
Aflossing leningen lokale valuta	1.79	0.59	0.59
Aflossing leningen vreemde	2.00	0.12	11.43
3. Verplichting volksgezondheid	11.60	7.60	26.20
AZV landsbijdrage	7.60	7.60	7.60
AZV tekort/ werkgeversbijdrage	4.00	-	18.60
4. Escrow rekeningen	-	-	4.00
Garantiefonds	-	-	-
FDA	-	-	4.00
5. Overige binnenkomende facturen	12.38	10.74	20.45
Current	5.95	5.95	5.95
Lopende kosten	6.54	4.90	14.50
<i>Setar</i>	-	-	8.10
<i>Overheidsinstellingen</i>	5.33	3.69	5.19
<i>Web</i>	0.30	0.30	0.30
<i>Elmar</i>	0.80	0.80	0.80
<i>Antraco</i>	0.11	0.11	0.11
B. Totaal uitgaven	80.19	89.05	116.47
Liquiditeitssaldo einde periode:	(59.50)	(75.75)	(102.52)

Financieringstekort op kasbasis voor het jaar 2001:

Liquide middelen per 30 september 2001:	11,084,553.05	
Betaalbare facturen:	74,899,422.00	
Crediteuren vreemde valuta (> 90 dg)		31,466,089.00
Overheidsinstellingen		7,897,349.00
Lokale handelscrediteuren (> 90 dg)		19,764,056.00
+/- Correctie nog te boeken facturen		21,167,742.00
+/- Correctie openstaande verplichtingen		6,300,000
-/- Correctie facturen met betalingsregeling langer dan 1 jaar		2,695,814
-/- Correctie ATA facturen		9,000,000.00
Liquiditeitstekort per 30 september 2001:	-63,814,868.95	

Bijlage 4 : Toelichting op de bijstellingen begrotingen 2001 en 2002

Exploitatiebegroting 2001

Volgens de door de Staten goedgekeurde begroting 2001 is een exploitatieoverschot geraamd van Afl. 4,9 mln en een financieringsoverschot van Afl. 22 mln. Uit van de Directie Financiën ontvangen en door de Commissie verzamelde informatie is gebleken, dat een aantal begrotingsposten aanzienlijk zijn overschreden c.q. zullen worden overschreden en dat de werkelijke middelen aanzienlijk achterblijven in vergelijking met de begrote middelen. Samengevat:

Middelen

- Te hoge raming op de directe belastingen	Afl. 37,0 mln
- Te hoge raming op de indirecte belastingen	Afl. 28,2 mln
- Te hoge raming op de niet belasting ontvangsten	Afl. 15,0 mln

Kosten

- Te lage raming salarissen	Afl. 18,0 mln
- Te lage raming werkgeversbijdragen	Afl. 11,0 mln
- Te lage raming goederen en diensten	Afl. 23,5 mln
- Te lage raming rente	Afl. 0,1 mln
- Te lage raming subsidies	Afl. 3,4 mln
- Te lage raming verrekeningen en bijdragen	Afl. 27,0 mln

Totaal effect op exploitatiesaldo (negatief) **Afl. 163,1 mln**

Toelichting begroting 2001

De belastingmiddelen zijn op basis van de projecties van de Directie Belastingen bijgesteld voor Afl. 20 mln met betrekking tot winstbelasting en Afl. 6 mln met betrekking tot invoerrechten. De overige ontvangsten zijn bijgesteld voor Afl. 15 mln voor ontvangsten uit hoofde van de Landsverordening trustkantoren aangezien deze verordening niet is ingevoerd en de raming op zich exorbitant hoog was.

De bijstelling van de salarissen betreffen de meerkosten als gevolg van de inhaalmanoeuvre en indexering (Afl. 11,9 mln) en overschrijding op de salarispost (Afl. 6,1 mln).

De aanpassing van de werkgeversbijdragen betreft de niet geraamde AZV-werkgeversbijdrage Land (Afl. 17 mln).

De bijstelling op de goederen en diensten met Afl. 24,06 mln heeft betrekking op de diverse voorgestelde begrotingsaanpassingen die niet zijn meegenomen in de nota van wijziging op de begroting 2001, maar die wel zijn uitgevoerd. Genoemd kunnen worden de kosten in het kader van justitiewerk, deskundig advies en bijstand, medische kosten illegalen en dergelijke.

De bijstelling op de rente (Afl. 0,1 mln) en de leningen heeft betrekking op de extra uitgegeven schatkistpapieren ten bedrage van Afl. 8 mln.

Begroting 2002

Uit de analyse van de Commissie blijkt dat bij ongewijzigd beleid de in de ontwerpbegrotingen 2002 opgenomen ramingen onder andere als volgt dienen te worden bijgesteld:

Middelen

- Te hoge raming op de directe belastingen	Afl. 35,7 mln
- Te hoge raming op de indirecte belastingen	Afl. 38,0 mln
- Te hoge raming op retributies, boetes en rente	Afl. 10,8 mln
- Te hoge raming op de overige ontvangsten	Afl. 3,4 mln

Kosten

- Te lage raming salarissen	Afl. 5,2 mln
- Te lage raming werkgeversbijdragen	Afl. 18,4 mln
- Te lage raming goederen en diensten	Afl. 8,3 mln
- Te lage raming rente	Afl. 5,2 mln
- Te lage raming subsidies	Afl. 12,2 mln
- Te lage raming overdrachten	Afl. 12,1 mln
- Te lage raming verrekeningen en bijdragen	Afl. 54,1 mln

Totaal effect op exploitatiesaldo (negatief) Afl. 203,0 mln

Toelichting op de bijstellingen begroting 2002

De directe en indirecte belastingmiddelen zijn op basis van de projecties van de Directie Belastingen bijgesteld.

De retributies, leges en rechten zijn bijgesteld op basis van de werkelijke ontvangsten in 2001.

De rechten, boeten en overige zijn met Afl. 7 mln verlaagd. De ontwerp Landsverordening trustkantoren dient te worden aangepast in verband met aanbevelingen van de Financial Stability Forum waarbij het toezicht op trustkantoren bij de CBA zal worden ondergebracht. Het is niet te verwachten dat deze Landsverordening reeds aan het begin aan het jaar 2002 zal kunnen worden ingevoerd.

De overige ontvangsten zijn naar beneden bijgesteld conform de basisraming van Directie Financien van 7 juli 2001 in verband met de verwachtingen ten aanzien van de economie.

De salarissen zijn bijgesteld uitgaande van de ontwerpbegroting met een verhoging van de raming voor overwerk (Afl. 2,7 mln) op basis van realisatie cijfers 2001 en rekening houdend met nieuwe in dienst name van werknemers bij KIA en KPA (Afl. 2,5 mln)..

In het ontwerp van de begroting 2002 wordt uitgegaan van een aanvullingsbijdrage van ruim 7%. Uit de meest recente ramingen van het APFA blijkt echter dat de aanvullingsbijdrage voor dat jaar 21% zal bedragen (bijstelling Afl. 18,7 mln).

De bijstelling op de goederen en diensten heeft onder andere betrekking op een raming van Afl. 4,5 mln voor de kosten PPK die niet door AZV worden gedekt en Afl. 4,1 mln voor extra promotiekosten toerisme.

De bijstelling op de rente (Afl. 5,2 mln) heeft betrekking op de extra uitgegeven schatkistpapieren ten bedrage van Afl. 8 mln (extra rente Afl. 0,1 mln) en aangegane leningen volgens de Van Lennep-norm (Afl. 5,1 mln).

De kosten van de DOW zijn veel te laag geraamd ten opzichte van de realisatie van de afgelopen jaren. In dit kader zijn de subsidiekosten verhoogd met ruim Afl. 12 mln.

De kosten van onderstand zijn te laag geraamd ten opzichte van de werkelijke kosten 2001. De raming voor onderstand is verhoogd met Afl. 3 mln. Daarnaast is tussen Nederland en de Nederlandse Antillen overeengekomen om de bijdrage aan het Solidariteitsfonds per 1 januari 2001 aanzienlijk te verhogen. Voor Aruba zal dit tot gevolg hebben dat haar bijdrage verhoogd dient te worden met Afl. 4,8 mln tot Afl. 10,2 mln.

In de ontwerp-begroting 2002 is voor de AZV een landsbijdrage geraamd van Afl. 77,5 mln. Ten opzichte van de begroting 2001 is dit een verlaging van Afl. 12,1 mln, hetgeen niet realistisch is. Gezien de aanzienlijke tekorten van de AZV in 2001 is dit niet realistisch. Door de Commissie wordt ervan uitgegaan dat het door de AZV geraamde tekort 2002 voor rekening van het Land komt en derhalve is de landsbijdrage bijgesteld met Afl. 65,8 mln.

Opgemerkt wordt dat in de ontwerp-begroting 2002 geen raming is opgenomen voor stortingen in het Hotel Garantiefonds. Aangezien het Land al een paar jaar geen stortingen in dat fonds verricht is de ontwerp-begroting op dit punt niet door de Commissie bijgesteld.

Exploitatierkening (x Afl miljoen)

	Begroting 2001	Begroting 2001 gew	Begroting 2002 ow	Begroting 2002 gew
1. Totale kosten	801.0	883.9	815.5	931.0
2. Personeelskosten	286.9	315.9	298.4	322.0
2.1 Salaris en toeslagen	233.0	251.0	256.9	262.1
2.2 AOV/AWW	16.5	16.5	17.2	17.2
2.3 Bijdrage APFA	36.4	36.4	11.3	30.0
2.4 Premie AZV	0.0	11.0	12.1	11.8
2.5 Overige	1.0	1.0	0.9	0.9
3. Goederen en diensten	131.6	155.1	134.6	142.9
3.1. PPK	1.4	3.4	3.0	7.5
3.2. Promotie (toerisme)	27.7	27.7	27.6	31.5
3.3. Deskundig advies	5.0	5.0	3.9	3.8
3.4. Huur gebouwen	10.2	10.2	11.5	11.5
3.5. Electriciteit	10.4	10.4	11.1	11.1
3.6. Bedrijfsbenodigheden	10.0	10.0	11.1	11.1
3.7. Huur/lease voertuigen	5.2	5.2	4.2	4.2
3.8. Overige	61.7	83.2	62.2	62.2
4. Interest	40.7	40.8	42.8	48.03
4.1. Lokaal	23.7	23.8	22.2	27.43
4.2. Vreemde valuta	17.0	17.0	20.6	20.6
5. Subsidies	132.7	136.1	143.3	155.5
5.1. Subsidie onderwijs	77.7	80.5	84.2	84.2
5.2. Subsidie instellingen	34.1	34.1	38.4	38.7
5.3. Overdracht overheid	13.5	13.7	13.5	13.5
5.4. Subsidie bedrijf	6.7	7.1	6.7	18.9
5.5. Overige subsidies	0.7	0.7	0.5	0.2
6. Overdracht	56.2	56.1	64.8	76.9
6.1. duurtetoeslag	22.3	22.3	25.0	29.3
6.2. onderstand	19.5	19.5	20.1	23.1
6.3. Vrit en wachtgeld	0.1	0.1	5.5	5.5
6.4. Huursubsidie	2.1	2.1	2.3	2.3
6.5. Solidariteitsfonds	5.4	5.4	5.4	10.2
6.6. Overdracht gezinnen	1.6	1.6	1.6	1.6
6.7. Overig	5.2	5.1	4.9	4.9
7.0. Afschrijving	22.3	22.3	22.6	22.6
8.0 Bijdragen & verrekening	130.6	157.6	109.0	163.1
8.1. Staten & ARA	14.8	14.8	15.2	15.2
8.2. Bijdrage AZV	89.6	116.6	77.5	131.6
8.3. Verrekening DIA, Post e.a	7.2	7.2	6.7	6.7
8.4. Huur vuilniswagens	1.4	1.4	1.4	1.4
8.5. Bijdrage DOW	8.6	8.6	8.2	8.2
8.6. Storting garantiefonds	9.0	9.0	0.0	0.0
9. Totale middelen	805.9	725.7	829.9	742.4
9.1. Directe belastingen	394.7	357.7	409.2	373.5
9.2. Indirecte belastingen	248.8	220.6	259.7	221.7
9.3. Retributies, boetes, rente	61.1	61.1	57.9	47.1
9.4. Niet-belasting ontvangst	93.0	78.0	96.0	92.8
9.5. Fondsen	8.3	8.3	7.1	7.3
10.0 Exploitatiesaldo	4.9	-158.2	14.4	-188.6

Toelichting correcties op de begroting 2002

1. Totale kosten	Totaal bedrag van posten 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.
2. Personeelskosten	Salaris, toeslaggen en werkgeversbijdragen (posten 4100 en 4200)
2.1 Salaris en toeslagen	Raming overwerk verhoogd van Af. 9.0 naar Af. 11.7 en nieuwe krachten bij KIA en KPA/in de OB is ook opgenomen Af. 11.9 tbv indexering.
2.2 AOV/AWW	Gelijk aan OB
2.3 Bijdrage APFA	Bijdrage APFA gecorrigeerd volgens nieuwe gegevens. Nieuwe premie wordt 21% (OB 7%)
2.4 Premie AZV	Premie AZV geschat voor 2001 en 2002 resp. op Af. 11.0 en Af. 11.8/nadere analyse noodzakelijk
2.5 Overige	
3. Goederen en diensten	Post 4300
3.1. PPK	Verhoogd met Af. 4.5 miljoen zijnde niet door AZV gedekte kosten volksgezondheid. Conform overzicht DVG
3.2. Promotie (toerisme)	Begroting toerisme verhoogd met Af. 4 miljoen ivm extra promotie te realiseren / nadere analyse noodzakelijk
3.3. Deskundig advies	Gelijk aan OB/ Nadere analyse noodzakelijk
3.4. Huur gebouwen	Gelijk aan OB/ Nadere analyse noodzakelijk
3.5. Electriciteit	Gelijk aan OB/ Nadere analyse noodzakelijk
3.6. Bedrijfsbenodigheden	Gelijk aan OB/ Nadere analyse noodzakelijk
3.7. Huur/lease voertuigen	Gelijk aan OB/ Nadere analyse noodzakelijk
3.8. Overige	Gelijk aan OB
4. Interest	Posten 4501/4506
4.1. Lokaal	Verhoogd met Af. 5.23 miljoen ivm hogere rentelasten.
4.2. Vreemde valuta	Gelijk aan OB
5. Subsidies:	Post 4600
5.1. Subsidie onderwijs	Gelijk aan OB/ Nadere analyse noodzakelijk. Ramingen inclusief AZV bijdrage 2002 en 2002 resp. Af. 2.8 & 3.0
5.2. Subsidie instellingen	Verhoogd met Af. 0.30 miljoen ivm projecten instellingen.
5.3. Overdracht overheid	Gelijk aan OB
5.4. Subsidie bedrijf	Kosten DOW verhoogd met Af. 12,2/Nadere analyse noodzakelijk
5.5. Overige subsidies	
6. Overdracht:	Posten 4619/4629
6.1. Duurtetoelag	Verhoogd met Af. 6,5 miljoen o.m. door indexering/inhaalmanoeuvre gepensioneerden/Nadere analyse noodzakelijk
6.2. Onderstand	Onderstand verhoogd met Af. 3.0 miljoen/Nader onderzoek noodzakelijk
6.3. Vut en wachtgeld	Gelijk aan OB
6.4. Huursubsidie	Gelijk OB
6.5. Solidariteitsfonds	Verhoogd met Af. 4.8 miljoen conform met nieuwe afspraken met Nederland en Nederlandse Antillen
6.6. Overdracht gezinnen	Gelijk OB
6.7. Overig	Gelijk OB
7.0. Afschrijving	Post 4700/Gelijk OB
8.0 Bijdragen & verrekening:	Post 4700
8.1. Staten & ARA	Gelijk OB
8.2. Bijdrage AZV	Bijdrage in 2001 en 2002 Af. 89.6 en 94.6. Tekorten bij ongewijzigd beleid bedragen resp. Af. 21.0 en 37.0
8.3. Verrekening DIA, Post e.a	Gelijk OB/Nadere analyse noodzakelijk

8.4. Huur vulniswagens	Gelijk OB/Nadere analyse noodzakelijk
8.5. Bijdrage DOW	Gelijk OB/Nadere analyse noodzakelijk
8.6. Storting garantiefonds	Gelijk OB/Nadere analyse noodzakelijk
9. Totale middelen	Posten 8100,8200,8300,8400,8500,8700, 8810 en 8900
9.1. Directe belastingen	2001conform reele inkomsten en raming en 2002 conform schattingen Directie der Belastingen
9.2. Indirecte belastingen	2001conform reele inkomsten en raming en 2002 conform schattingen Directie der Belastingen
9.3. Retributies,boetes, rente	Bijgesteld naar beneden conform overzicht Directie Financien
9.4 Niet-belasting ontvangsten	Gelijk OB
9.5. Fondsen	Gelijk OB
10.0 Exploitatiesaldo	
12. Investeringsen	Post 6400. Gelijk OB
12.1. Centrale pot	Gelijk OB/Nadere analyse noodzakelijk
12.2. FDA	Verhoogd met de Arubaanse bijdrage Afl. 9.0 miljoen/Nadere analyse noodzakelijk
12.3. Staten/ARA	Gelijk OB
13. Vermogensoverdachten	Post 6510/6560. Gelijk OB
14. Lokale kredietverlening	Gelijk OB
15. Aflossingen	Posten 6910/6920
15.1. Aflossingen lokaal	Verhoogd met Afl. 3.0 miljoen wegens additionele aflossingen/Zie overzicht schuldpositie
15.2. Aflossing vreemd	Verhoogd met Afl. 4.7 miljoen wegens additionele aflossingen/Zie overzicht schuldpositie
15.3. Aflossing obligatielening	Gelijk OB
15.4. Aflossing schatkispromes	Additionele aflossingen schatkispapierenschulden/Zie overzicht schuldpositie

Bijlage 5

Effect op het financieringstekort 2001/2002

	Transactie Begroting 2001	Suppletoire Begroting 2001	Transactie Begroting 2002	Transactie Begroting 2002 com
Totale kapitaaluitgaven	141.6	161.8	151.8	176.5
Investeringen	46.5	51.7	49.9	58.9
Vemogensoverdachten	0.6	1.6	0.5	0.5
Lokale kredietverlening	12.5	12.5	13.5	13.5
Aflossingen	82.0	96.0	87.9	103.6
Totaal kapitaalmiddel	56.2	56.2	55.2	55.2
Saldo kapitaalrekening	-85.4	-105.6	-96.6	-121.3
Exploitatiesaldo	4.9	-158.2	14.4	-188.6
Begrotingssaldo	-80.5	-263.8	-82.2	-309.9
Aflossingen	82.0	96.0	87.9	103.6
Financieringssaldo	1.5	-167.8	5.7	-206.3

Bijlage 6

Comision financiero formacion 2001 - 2005

Uitstaande schulden van het Land per:	30-Sep-01
Bruto schulden	1037.4
Binnenlandse schulden	643.5
1. Verhandelbaar	160.0
1.1 Kort	48.0
1.2 Lang	112.0
2. Niet-verhandelbaar	483.5
2.1 Kort	137.9
2.2 Lang	345.6
Buitenlandse schulden	393.9
1. Nederland	184.1
2. EIB	13.4
3. Commercieel	181.8
4. Overige	14.6

Specificatie binnenlandse schulden (per ultimo van de maand)

Maanden: 30-Sep-01

1. Binnenlandse schulden	643.5
2. Korte schulden	185.9
3. Lange schulden	457.6
4. Verhandelbare schulden	160.0
4.1 Kort	48.0
4.1.1. Schatkistpromessen 3 mnd	17.0
4.1.2. Schatkistpromessen 3 mnd	23.0
4.1.2. Kasgeld certificaten 6 mnd	8.0
4.2 Lang	112.0
Obligatielening 8% 1996 - 2003	24.6
Obligatielening 7.8%% 1996 - 2002	27.3
Obligatielening 8% 1996 - 2004	14.7
Obligatielening 8.1% 1997 - 2006	15.4
Obligatielening 8.75% 2000-2005	30.0
5. Niet-verhandelbare schulden	
5.1 Kort	137.9
Crediteuren	97.8
APFA	10.0
AZV	18.2
Aruba bank lening (Bushiri)	11.9
5.2 Lang	345.6
5.2.1 Onderhandse leningen	60.1
Lening CMB 1996 per 2006	8.7
Lening CMB 1997 per 2007	12.1
Lening CMB 1997 per 2005	22.2
Lening CBA 1998 per 2008	10.0
Lening CMB I 1998 per 2003	7.1
5.2.2. Overige binnenlandse leningen:	285.5
Lening APFA 1987/1997	159.3
Lening SVB per 2016	28.3
Lening AIB/ Air Aruba	3.5
Lening Antraco	2.7
Lening AAA	3.8
Lening Setar	15.0
Lening SVB	72.9

Specificatie buitenlandse schulden (per ultimo van de maand)

Maanden:	30-Sep-01
	Bedrag
1. Buitenlandse schulden	393.9
2. Nederland	184.1
Begrotingshulp 2.5% per 2018	49.7
Ann. Lening 2.5% per 2001	0.9
Obligatielening 7.75% per 2003	1.0
Lening 3% 1977 per 2001	0.3
Lening 2.5% 1976 per 2006	6.4
Diverse NIO leningen	76.2
Lening 2.5% 1991 per 2021	9.7
Lening 2.5% 1992 per 2022	11.1
Lening 2.5% 1993 per 2023	6.5
Lening 2.5% 1994 per 2024	2.5
Lening 2.5% 1995 per 2024	0.4
Lening 2.5% per 2026	19.3
3. Europese investeringsbank	13.4
EIB 1% 1998 per 2028 (Ecu)	7.5
EIB 2% 1991 per 2014 (Ecu)	2.1
EIB 5% 1991 per 2005 (Pound)	1.0
EIB 5% 1991 per 2005 (Hfl)	0.4
EIB 1% 1994 per 2034 (Ecu)	2.4
4. Institutionele beleggers	181.8
1998-2005 Private placement ABN/ AMRO	45.0
1999-2006 Private placement ABN/ AMRO	27.0
2000-2005 Private placement ABN/ AMRO	36.0
2000-2007 Private placement ABN/ AMRO	36.0
2001-2008 Private placement ABN/ AMRO	37.8
5. Overige	14.6
Staalbankier (Hfl)	1.6
Lening RBBT/ Air Aruba	2.0
Onderhandse lening (MCB) II 1998 per 2003	11

Aflossingsverplichtingen van de overheid tot en met 2007 (in AFL mln)							
		2002	2003	2004	2005	2006	2007
1.0	Verhandelbaar						
	Lang:	27.3	24.6	14.7	30.0	15.4	0.0
	Obligatielening 8% 1996-2003	0.0	24.6	0.0	0.0	0.0	0.0
	Obligatielening 7.875% 1996-2002	27.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	Obligatielening 8% 1996-2004	0.0	0.0	14.7	0.0	0.0	0.0
	Obligatielening 8.125% 1997-2006	0.0	0.0	0.0	0.0	15.4	0.0
	Obligatielening 8.25% 2000-2005	0.0	0.0	0.0	30.0	0.0	0.0
	Aflossingen verhandelbare leningen:	27.3	24.6	14.7	30.0	15.4	0.0
2.0	Niet-verhandelbaar 1)						
	Onderhandse binnenlandse leningen:	3.1	12.2	5.1	27.3	5.4	4.5
	1996 8.5-10jr (AFL 8.7 mln)	1.2	1.2	1.2	1.2	1.5	0.0
	1997 8%-8 jr (AFL 14 mln)	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9	2.5
	1997 8.750% - 10jr (AFL 22.2 mln)	0.0	0.0	0.0	22.2	0.0	0.0
	1998 8.5% (AFL 10 mln)	0.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0
	1998 7.875 % I (\$ 10)	0.0	7.1	0.0	0.0	0.0	0.0
3.0	Overige binnenlandse leningen:	7.6	5.4	5.8	6.3	3.1	3.2
	Lening 1987 9% APFA per 2005 (belastingkantoor)	2.2	2.4	2.6	2.8	0.0	0.0
	Lening APFA 1997 (boedelscheiding)	1.2	1.3	1.3	1.4	1.6	1.7
	Lening 5% SVB per 2016	1.6	1.8	1.9	2.1	1.5	1.5
	Lening ABN-AMRO 1994 (Mas)	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	Lening Antraco	2.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	Totaal niet-verhandelbaar	10.7	17.6	10.9	33.6	8.5	7.7
4.0	Totaal binnenland (1+2+3)	38.0	42.2	25.6	63.6	23.9	7.7
5.0	Nederland	15.9	16.1	15.9	11.0	11.1	9.1
	2.5% Begrotingshulp	4.0	4.0	4.0	2.8	2.8	2.8
	Lening Ned 1976-2006	1.5	1.5	1.6	1.1	1.1	0.0
	Lening 1978-2003	0.7	0.7	0.0	0.0	0.0	0.0
	NIO-Leningen	8.3	8.5	8.9	6.1	6.3	5.1
	2.5% Lening Ned. 1991 per 2021	0.5	0.5	0.6	0.4	0.4	0.4
	2.5% Lening Ned. 1992 per 2022	0.6	0.6	0.6	0.4	0.3	0.6
	2.5% Lening Ned. 1993 per 2023	0.3	0.3	0.3	0.2	0.2	0.2
	2.5% Lening Ned. 1994 per 2024	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	2.5% lening Ned. 1995	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
6.0	Europese Investeringsbank	0.4	0.4	0.5	0.7	0.4	0.4
	1% EIB 1988 per 2028 (luchthaven) (ecu)	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
	2% EIB 1991 per 2014 (WEB;ecu)	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
	5% EIB 1991 per 2005 (WEB; HFL)	0.1	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0
	5% EIB 1991 per 2005 (WEB; C78)	0.1	0.1	0.1	0.2	0.0	0.0
	1% EIB 1994 per 2034 (Taxiway; ecu)	0.0	0.0	0.1	0.2	0.0	0.0
7.0	Onderhandse buitenlandse leningen	0.0	0.0	0.0	81.0	27.0	36.0
	1998-2005 Private placement ABN/AMRO (US\$ 25 mln)	0.0	0.0	0.0	45.0	0.0	0.0
	1999-2006 Private placement ABN/AMRO (US\$ 15 mln)	0.0	0.0	0.0	0.0	27.0	0.0
	2000-2005 Private placement ABN/AMRO (US\$ 20 mln)	0.0	0.0	0.0	36.0	0.0	0.0
	2001-2007 Private placement ABN/AMRO (US\$ 20 mln)	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	36.0
	2001-2008 Private placement ABN/AMRO (US\$ 21 mln)	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
8.0	Overigen (Ned.)	0.1	11.1	0.1	0.1	0.1	0.1
	Staalbankier	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
	Onderhandse lening 1998 7.875 % II (US\$ 10 mln)	0.0	11.0	0.0	0.0	0.0	0.0
9.0	Totaal buitenland (5+6+7+8)	16.3	27.6	16.5	92.8	38.6	45.6
10.0	TOTAAL (4+9)	54.4	69.8	42.1	156.5	62.4	53.3

1) Exclusief (eventuele) aflossingen voortvloeiend uit aanleiteleningen in verband met vermogenstekorten van het APFA (AFL 159.3), AAA lening (AFL 3.8), Aruba Bank lening (AFL 11.9), AZV (AFL 18.2), Setar lening (AFL 15.0) en SVB lening (AFL 72.9).

A WORLD OF TAXES

Graph 1: Total tax revenue as percentage of GDP, 1998

Countries have been ranked by decreasing tax-to-GDP ratios.
 (*) Year 1997.